

KANDIDATURA ZA PREDSEDNICO DNS V MANDATU 2019–2023

KANDIDATKA:

Petra Lesjak Tušek, novinarka in urednica regij pri Večeru, rojena 21. 3. 1975 v Slovenj Gradcu, univerzitetna diplomirana novinarka, magistrica komunikoloških znanosti.

V novinarstvo poklicno vstopila pri RTV, Radiu Slovenija, nadaljevala pri Večeru kot dopisnica iz Koroške in v mariborskem uredništvu gospodarstva in regij, zadnji dve leti urednica regij pri Večeru.

Prejela novinarsko nagrado Bratstvo resnice DNS (perspektivna novinarka, leto 2002). Poleg novinarskega opravljala raziskovalno delo na področju marginaliziranih skupin. Na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani tretje leto zunanja sodelavka pri predmetu Časopisni praktikum – vaje – praktično delo za študente 3. letnika novinarstva (nosilca dr. Jerneja Amona Prodnika).

Mama 15-letnih dijakinj Gaje in Daše Tušek, poročena, stanujoča na Ravnah na Koroškem.

V mandatu 2011–2015 članica upravnega odbora DNS, v mandatu 2015–2019 predsednica DNS.

Kandidaturo za predsednico vlaga: Aktiv Časnika Večer

I. IZHODIŠČA ZA (VNOVIČNO) KANDIDATURO

Običajna, utečena in na nek način logična utemeljitev kandidatur, ki se načeloma vlagajo za drugi mandat za zasedbo kateregakoli položaja oziroma funkcije, je, da prvi ali en sam mandat ni zadostoval, da bi lahko opravili vse oziroma dokončali načrtano delo. Morda je to sicer nekoliko floskularna in obrabljena utemeljitev (podobno kot: h kandidaturi so me nagovarjali in zato sem prigovarjanjem moral(a) slediti, sicer pa sam po sebi ne bi kandidiral(a) – kar je sicer tudi pogost, pa ne nujno realen argument). Tovrstna argumentacija v primeru moje kandidature za še en mandat predsednice Društva novinarjev Slovenije (DNS) le deloma drži (zlasti v smislu potrebnega nadaljevanja dela tako glede dela upravnega odbora (UO), mojega dela in ne nazadnje delovanja pisarne DNS) in niti ni prvenstveni ali osnovni vzgib kandidature.

V obdobju med letoma 2015 in 2019 – v mojem prvem mandatu na čelu in drugem v UO – smo izpeljali kar nekaj projektov in (re)akcij, še okrepili in utrdili medijski festival Naprej/Forward, ki pridobiva na veljavi in udeležbi novinarjev in ostalih zainteresiranih javnosti, ter se lotili novih akcij (kot na primer akcije in poudarki ob vsakoletnem dnevu svobode medijev), okrepili smo tudi pisarno (ob ustaljenem delu generalne sekretarke z dodatno zaposlitvijo mlade sodelavke, kar se pomembno odraža tudi pri več prijavah na projekte in pri delu s člani). Precej projektov je kljub temu ostalo nenačetih, le načrtovanih ali še odprtih – delovali smo relativno dobro, skladno z možnostmi in glede na objektivne okoliščine – velikokrat pa je bilo načeloma bolj potrebno strateško delovanje v primežu nujnosti sprotnega reagiranja na neprestane izredne situacije.

Idej smo imeli veliko in jih še imamo – večkrat pa nam je tudi zmanjkal kak korak od zamisli do izpeljave, tudi zaradi pomanjkanja časa in resursov ali zgolj neustrezne operacionalizacije ciljev.

Prvega mandata tako ne bi ocenila ravno za *prebojnega*, lahko pa ga opredelim vsaj za *dostojnega* – v širšem družbenem kot tudi osebnem smislu. Nenehne turbulentne razmere, v katerih skušamo vseeno v precejšnji meri še vedno v povprečju dobro, kakovostno in profesionalno opravljati novinarski poklic, so bile zahteven izziv in jih lahko nedvomno v podobni ostrini pričakujemo še naprej. Zato je bilo odločiti se za, da (tudi ob dejstvu, da predsedniško mesto še zdaleč ni lahko in da zanj ob zavedanju izpostavljenosti in obremenjenosti ter še kakšnega širšega razloga ni izobilja interesentov) ob ponovno pridobljenem zaupanju, če bo potrjeno na skupščini, ostanem – predvsem zahtevno. Težko, zapleteno tako v profesionalnem kot zasebnem pogledu – zlasti v slednjem sem bila prav do izteka mandata prepričana in sem tudi že sprva zagotavljala (sebi in drugim), da se po štirih letih gotovo umaknem.

Ker sem v mandatu skupaj s člani UO večkrat poudarjala novinarsko *odgovornost in (za)vest* – tako osebno kot skupno, stanovsko – jemljem vnovično kandidaturo predvsem kot odgovoren premislek, iz katerega izhaja po mojem prepričanju odgovorno dejanje.

Večkrat izpostavljam nujnost angažmaja, delovanja, aktiviranja in sem vselej verjela, da je bolje narediti vsaj nekaj kot nič, pa naj se zdi še tako malo – tudi zato vztrajam. Stanovskega združenja ob tradiciji in vseh načelih in vrednotah, ki jih zajema, ne morem(o) kar prepustiti razpadu ali popolni oslabitvi, čeprav so pogoji za delo, ki terja polne vpetosti v redakcije in pušča vse manj časa za ostalo, tudi za društveno delo, nenaklonjeni društvenim aktivnostim.

Verjamem, da društvo mora o(b)stati stičišče in vezni člen novinarjev. Da moramo biti povezana skupnost, če hočemo biti tudi odločni posamezniki.

Odgovornost za to, da bomo še dovolj povezani, imeli dovolj veljave in moči, pa je naša skupna – zato prava pot ni najlažja pot, umik ali pasiva, temveč je (naj)težja pot aktiviranja edina izbira.

II. USMERITVE DELA IN KLJUČNI PROJEKTI

a) ČLANSTVO – zajezitev upadanja, pridobivanje novih članov po medijih in regijah

Kot pretežno vse članske organizacije z dolgo tradicijo se tudi DNS sooča s staranjem in zmanjševanjem članstva. Proces individualizacije v družbi in družbena klima, ki ni naklonjena združevanju in kolektivnim akcijam, vsekakor vpliva na odnos mladih do vključevanja v nevladne organizacije, ki temeljijo na članstvu. Članarine so v preteklosti predstavljale osnoven vir za financiranje društev. V zadnjih desetletjih se društva vse bolj, tako kot ostale nevladne organizacije, preko razpisov financirajo z javnimi sredstvi in sredstvi različnih fundacij. Na ta način sicer izgubljam bazo članstva, ki je tradicionalno zagotavljala pretežno mero finančne neodvisnosti od zunanjih tudi javnih virov. Posledično izgubljam tudi reprezentativnost, saj se več ukvarjamo s pridobivanjem financiranja na trgu in manj s servisiranjem in predstavljanjem svojih članov, kar je naše osnovno poslanstvo – to razpetost bo gotovo potrebno nagovoriti bolje in odločneje ter skušati vzpostaviti ravnotežje med obojim. Če je bila v preteklosti večkrat izpostavljena nuja po pridobivanju dodatnih virov za izboljšanje finančne slike društva, se je danes treba bolj obrniti k članstvu.

V okviru projekta *Podpri: razvoj inovativnih modelov podporništva in komuniciranja za NVO*, ki smo ga skupaj s partnerji Pod Črto, Danes je nov dan,

Mirovnim inštitutom in pridruženimi partnerji prijaviteli na javni razpis za razvoj in profesionalizacijo nevladnih organizacij in prostovoljstva 2019 ministrstva za javno upravo, bi razvili strategijo pridobivanja novih članov, katere metodologijo bi v uporabo ponudili tudi ostalim članskim nevladnim organizacijam. Na ta način bi prispevali k svoji lastni finančni neodvisnosti, izboljšali vedenje o potrebah obstoječih in potencialnih novih članov, storitve zanje, komunikacijo, regijsko mrežo, zastopanost po medijih ... Razvito metodologijo bi ponudili tudi ostalim članskim organizacijam, s tem pa prispevali k finančni samozadostnosti in izboljšanju storitev celotnega sektorja. O uspešnosti prijave na razpis bomo sicer seznanjeni do konca septembra. Društvo pa bo, četudi na razpisu ne bomo uspešni, v vsakem primeru pripravilo akcijo ugotavljanja potreb članov in še povečalo svojo prisotnost po medijih in regijah.

V zadnjem obdobju smo znova oživili Prekmurski aktiv, ki je bil kar nekaj časa v mirovanju, nekateri regijski aktivni delujejo (Celjski, Ptujski izstopata po aktivnostih) – po podobnem principu je treba nadaljevati in spodbuditi še druge terene. To je sicer odvisno tudi od lokalnih iniciativ samih ne le društvenega vodstva, zato upam tudi na iniciative članov, tudi mladih in prav tako iz medijev, kjer niso vzpostavljeni aktivni, pa bi bili posamezni člani prav tako več kot dobrodošli. Tu je potreben še kak korak v smeri razpršenosti dela po terenu in ne le centralnega delovanja v Ljubljani (še več regijskih projektov in več regijskih dogodkov na aktualne teme in dogajanja, ki terjajo odzive na posameznih območjih in niso nujno v središču – nekaj teh premikov je že bilo, a so še rezerve).

b) ZAŠČITA (AVTONOMIJE IN SVOBODE) NOVINARJEV

V okviru projekta *Zaščita nadzorne vloge civilne družbe in novinarjev v Sloveniji*, pri katerem sodelujemo Mirovni inštitut, Društvo novinarjev Slovenije in Pod črto, in ki že teče v letu 2019 (in bo še v letu 2020) naslavljamo grožnje in izzive za uresničevanje nadzorne vloge civilne družbe in novinarjev v Sloveniji in razvijamo orodja in mehanizme za krepitev naših zmožnosti za učinkovite odzive na grožnje ter za pridobivanje javne podpore. Aktivnosti projekta so mapiranje napadov na novinarje in NVO (poročilo pripravljamo za konec leta), raziskava medijskega lastništva v Sloveniji, v okviru katere Pod črto objavlja preiskovalne zgodbe o medijskem lastništvu (objavljeni sta že zgodbi o občinskih medijih in Mladini, do konca projekta bo Pod črto objavil še tri analize medijskega lastništva), spomladi je na delavnici praktične izkušnje o učinkovitem komuniciranju pri odzivanju na napade na civilno družbo z nami delil Juraj Rizman iz Programa za zaščito civilne družbe na Slovaškem, 26. septembra bomo izvedli delavnico o pravnih in komunikacijskih odzivih na grožnje in napade za predstavnike nevladnih organizacij v Sloveniji, ki smo jih identificirali v procesu mapiranja groženj in pritiskov, januarja 2020 pa tudi delavnico za novinarje. Pripravljamo še zaključno konferenco, povzetek navodil za učinkovit odziv

novinarjev in nevladnih organizacij in priporočila za odločevalce. Projekt financira NEF-Mreža evropskih fundacij (Program Civitates).

Društvo je aktivno sodelovalo v kampanji za sprejem direktive o avtorskih pravicah, ki, kar zadeva zaščito pravic novinarjev, ni takšna, kot smo si jo novinarske organizacije želele, prav tako pa je še daleč od praktične uveljavitve v slovenski zakonodaji. Društvo bo zato nadaljevalo aktivnosti in pritisnilo na ministrstvo, da novinarjem pri uveljavljanju direktive zagotovi participacijo pri nadomestilih iz nove založniške pravice. Poleg prizadevanja za dobre zakonske rešitve pa je še vedno ključno, da bi novinarje v zastopanje vzela katera od obstoječih kolektivnih organizacij, najbolj primerna bi bila SAZOR - Slovenska avtorska in založniška organizacija za pravice reproduciranja, saj je pravice na digitalnem trgu mogoče uveljavljati le kolektivno. Poleg tega še vedno ostaja nepobrano nadomestilo za uporabo novinarskih prispevkov za kliping, kjer novinarjem pripada neodtujljiv delež v višini 30 odstotkov. Kljub poskusom društva in sindikata izdajatelji medijev niso želeli pristopiti k ustanavljanju samostojne kolektivne organizacije, zato si bo društvo prizadevalo za dogovor z obstoječimi.

Društvo je bilo vsakič odzivno in je v javnosti izpostavilo primere nedopustnih pritiskov na novinarje, grožnje, žalitve, sovražni govor – pri ostrini odzivnosti ne kaže popustiti, hkrati pa ne pri zavzemanju za sistemske spremembe za zaščito novinarjev in medijev pri opravljanju svojega dela.

c) POTEZE za spremembo medijske zakonodaje in pridobitve za novinarje po spremembi medijske zakonodaje

DNS že leta aktivno in s konkretnimi vsebinskimi predlogi poudarja nujnost korenitih sprememb medijske zakonodaje, na ministrstvo za kulturo smo podali konkreten in razdelan odziv na predlog. Osnutek novele smo sicer ocenili za premalo odločen, a hkrati ugotavljamo, da ob predpostavki uveljavitve prinaša nekaj obetov, ki so vendarle lahko v prid novinarjem in se jih kaže oprijeti.

V okviru novele zakona o medijih se namreč širijo področja javnega interesa, na katerih bo ministrstvo razpisalo sredstva. Za društvo sta zanimivi predvsem dve področji, na katerih že sedaj izvaja projekta in dejavnosti. Eno je *medijska pismenost*, drugo je področje *samoregulacije*, v okviru katerega uspešno deluje Novinarsko častno razsodišče.

Razsodišče ne le, da sprejema odločitve o kršitvah Kodeksa novinarjev Slovenije, ampak nenehno posodablja kodeks in samostojno ter z drugimi strokovnimi organizacijami oblikuje področna priporočila in smernice za izboljšanje poročanja na teh specifičnih področjih. To svojo izobraževalno in osveščevalno vlogo želi v prihodnosti izboljšati, znotraj novinarske skupnosti pa odpirati tudi razpravo o najbolj žgočih etičnih in profesionalnih vprašanjih. Te izmenjave

mnenj in izkušenj zunaj konkretnih postopkov pred NČR je bilo v preteklosti premalo.

V prihodnjih letih bomo skrbno spremljali tudi proces regulacije družbenih medijev in ostalih platform, na katere se iz tradicionalnih medijev pretakajo oglaševalski prihodki. Zavedamo se, da je na tem področju potreba akcija na ravni EU, vendar pa kljub temu tudi naša država lahko uvede davke in aktivno pristopi k zaščiti svojega medijskega trga in novinarstva. Pri zakonodajnih spremembah je pomembna je tudi pričakovana znižana stopnja DDV za tiskane medije (društvo je pri tej temi sodelovalo z založniki in uredništvi), pri čemer je ključno, da "razlika" od zmanjšanja oziroma pridobljeni del ostane v novinarskih redakcijah (in ne lastnikom oziroma izdajateljem kot neka oblika znižanja stroškov), k čemur so se tudi zavezali.

d) FESTIVAL NAPREJ/FORWARD (in drugi izobraževalni in povezovalni dogodki)

Festival Naprej/Forward (FNF) mora ostati osrednji dogodek društva, ki je tudi ključni letni skupni čas in prostor srečevanj in povezovanj med člani in z zunanjo domačo in mednarodno javnostjo – in odigrati vlogo tudi v izobraževalnem smislu, izmenjavi mnenj in pogledov ter debat o medijski sceni doma in v tujini (kot tudi nekatere druge delavnice in projekti, ki so na voljo članom tudi čez leto).

Ključno je tudi sodelovanje z mladimi, ki pomagajo pri izvedbi FNF in se vključujejo v pomembni meri. Podelitev novinarskih nagrad je še vedno in mora ostati pomembna in prepoznavna in ne nazadnje ugledna (re)prezentacija kakovostnega novinarskega dela tako v novinarski skupnosti kot v zunanjih javnostih.

Na sploh bi bilo potrebno izmenjavo mnenj, stališč, tudi ob neformalnih oblikah druženja, ki so postale redkejše, skušati še okrepiti.

Obveščanje tako članov kot zunanje javnosti o stališčih, mnenjih, odzivih smo že krepili in to je potrebno ohraniti in na določenih točkah še intenzivirati - pomembna bo tudi nova, preglednejša in sodobnejša spletna stran društva (aktivnosti na družbenih omrežjih so že zaznavno boljše, tudi obveščanje prek 'newslettrov'). To je pomembno tudi za nagovarjanje mlajših članov. Je pa hkrati treba sodelovanje s študenti, ki je že vzpostavljeno, še nadgraditi.

e) POLOŽAJ NOVINARJEV, VREDNOTENJE NOVINARSKEGA DELA - sodelovanje s sindikatom SNS

Glede na to, da profesionalnost in kakovost dela novinarjev vse bolj pogojuje in določa erozija poklica in (raz)vrednotenje dela ob pritiskih lastnikov in uprav na zniževanje stroškov dela, je potrebno tesnejše sodelovanje s sindikatom SNS tudi

pri uveljavljanju pogojev dela in zaščiti, ohranitvi novinarskih delovnih mest (vprašanje kolektivne pogodbe, ki je odprto, pogajanja za nove podjetniške kolektivne pogodbe, tam, kjer so odpovedane, širša vprašanja prekarnega dela). Smiselno je še okrepljeno sodelovanje s SNS, ki ga bodo gotovo terjale tudi razmere in bodo potrebni večstranski pritisk ter močna, solidarnostna povezava organizacij in članov. Ključno je tudi vsakokratno povezovanje z aktivni, ki se morajo v posameznih redakcijah okrepiti in tudi na teh ravneh sodelovati tudi že s sindikati v medijskih hišah.

f) EKIPA - UO (in ostali organi društva)

Zlasti sestava upravnega odbora (UO) je pomembna za uspešno delovanje društva, zato je kombinacija dosedanjih izkušenih, "preverjeno" dobrih in novih članov, ki prinašajo svežino, ideje, nove poglede in spremembe, dobra.

Člani UO, ki ponovno kandidirajo za UO, so bili že doslej pomembna opora pri izvedbi projektov in so glede na izkušnje nepogrešljivi tudi v prihodnje (Primož Cirman, Blaž Petkovič in Mojca Zorko), hkrati pa je dobro, da se ekipa dopolni z novimi člani, ki imajo nov zagon.

Prepričana sem, da se bodo dobro vzpostavili tudi ostali organi, ki jih bomo volili na skupščini, tudi NČR ne nazadnje – ker mora etično, profesionalno novinarstvo ne glede na vse trende, ki ga skušajo spodkopavati, ostati naša temeljna skupna zaveza. Pomembna je nadaljnja krepitev NČR, ki je v regulatornem kaosu slovenskega medijskega okolja vendarle uspel obdržati vlogo in ugled edine institucije, ki neodvisno razsoja o kršitvah kodeksa.